

РЕШЕНИЕ

№ 698

гр. Пловдив, 17.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПЛОВДИВ, XXIV ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на осемнадесети януари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Пламена Н. Славова - Милева

при участието на секретаря Петя Д. Мутафчиева
като разгледа докладваното от Пламена Н. Славова - Милева Гражданско дело № 20225330106914 по описа за 2022 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Подадена е искова молба от А. Д. против „Ай Ти Еф Груп“ АД за осъждането на ответника да плати на ищцата сумата от 211,68 лв., платена по клауза за неустойка в договор за потребителски кредит № ***** от 05.05.2017г. при начална липса на основание. Твърди се, че между страните бил сключен договор за потребителски кредит, по който била предоставена сума в размер на 800 лв. при възнаградителна лихва 69,48 лв. – 41 %, а ГПР бил 49,65 %. Аргументите на ищеца за недължимост на извършеното плащане се отнасят до нищожност на клаузата за неустойка като накърняваща добрите нрави, както и до недействителност на целия договор. Ищецът счита уговорената неустойка за нищожна, тъй като срокът за представяне на поръчителство бил кратък и в него било невъзможно да се представи изискваната обилна документация за учредяване на обезпечението. Твърди се неустойката да съставлява скрито оскъпяване на кредита и да е прекомерна, доколкото липсват правила, които да определят кои са вредите, които ответникът ще претърпи от непредставяне на обезпечение. Сочи още, че с предвидената неустойка се нарушава чл.19, ал.4 ЗПК, чл.71 ЗЗД и чл.33 ЗПК. Ищецът твърди също, че сумата е недължима, като платена по изцяло недействителен договор, тъй като размерът на възнаградителната лихва накърнявал добрите нрави и поради нищожността ѝ бил нарушен чл.11, ал.1, т 9 ЗПК. Договорът бил недействителен и поради противоречие с чл.19, ал.4 ЗПК на клаузата за ГПР - поради невключването в нея на размера на

неустойката като скрито оскъпяване по кредита, а оттам и не било изпълнено изискването на чл.11, ал.1, т.10 ЗПК. Освен това договорът бил недействителен и поради липса на погасителен план към него. Твърди се още, че ищцата извършила плащания по договора, с която погасила сумите за главица, възнаградителна лихва и неустойка. Въз основа на изложеното иска от съда да осъди ответника да ѝ плати сумата в размер на 211,68 лв. като недължимо платена по клаузата за неустойка, ведно със законната лихва от подаване на исковата молба до окончателното плащане.

Ответникът е подал в срок отговор, в който се оспорва искът като неоснователен. Твърди се, че изискването на чл. 11, ал. 1, т. 9 ЗПК било спазено, като лихвата била 41 % и се начислявала по 1/365 на ден. Поддържа, че в договора, общите условия и погасителния план изрично били посочени размерите на ГПР и ГЛП. В процесния случай задължението било установено в глобален размер и като част, която се добавя към размера на вноса по кредита, поради което за потребителя съществувала яснота относно точния размер на задължението и общата стойност на кредита. Предвид това счита, че при сключване на договора не е нарушена разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Намира, че същата норма не следва да се тълкува разширително и за случаи, когато ГПР е посочен, но не съответства на действително прилагания. Излага съображения в подкрепа на твърденията си, че не е налице нарушаване и на разпоредбите на чл. 11, ал.1, т.11 ЗПК, чл. 33 ЗПК и чл. 71 ЗЗД. Оспорва твърденията на ищеца за нищожност на клаузата за неустойка поради нарушаване на добрите нрави и прекомерност. Счита, че посочената клауза е действителна, като сочи, че неустойка се дължи само за периода, през който няма обезпечение, като размерът бил съобразен с функциите ѝ. Твърди, че тя е ясно и точно формулирана и няма неясноти за прилагането ѝ, както и че по този начин се осигурява незабавно и облекчено отпускане на кредита, което преимущество си има цена. Заявява, че неустойката не следва да се включва в ГПР, тъй като се начислява поради неизпълнение на договорно задължение. Твърди, че клаузата за неустойка е индивидуално договорена между страните. С оглед изложеното, моли за отхвърляне на иска. Претендира разноски.

Като взе предвид становищата на страните, въз основа на доказателствата по делото и закона, съдът прие следното от фактическа и от правна страна.

Предявен е осъдителен иск с правно основание чл. 55, ал.1, предл. 1 ЗЗД. За основателността на исковата претенция следва да е осъществен следният фактически състав – предаване на сумата в размер на 211,68 лв. от ищцата на ответника без за това да има основание, а именно - по нищожен договор, респективно по нищожна уговорка за неустойка.

Като безспорно между страните се прие обстоятелството, че между тях е сключен Договор за потребителски кредит № ***** от 05.05.2017 г., по

силата на който кредиторът е предоставил на кредитополучателя сума в размер на 800 лева, която е усвоена от ищцата. С молба ответникът заявява, че по договора за кредит ищцата е заплатила обща сума в размер на 1081,16 лв., с което са били погасени задълженията ѝ, както следва: 800 лв. за главница, 69,48 лв. за възнаградителна лихва и 211,68 лв. за неустойка. Тези изявления от ответника следва да се вземат предвид като признание на неизгоден за страната, която ги прави, факт. Поради това се ползват с висока доказателствена стойност и установяват в пълнота първия елемент от фактическия състав, обуславящ основателността на исковата претенция, а именно, че процесната сума била предадена от ищцата на ответника и то като плащане по задължението за неустойка, предвидено в договора за потребителски кредит от 5.05.2017г.

Установява се и друга предпоставка от посочения фактически състав, а именно – нищожността на клаузата за неустойка, поради накърняване на добрите нрави. Установява се от приложения договор за потребителски кредит, че за ищцата съществувало задължение по договора в срок до края на следващия ден след сключване на договора да предостави обезпечение по него под формата на банкова гаранция или поръчителство на поне две физически лица, към които са определени изисквания, сред които – да са лица над 20-годишна възраст, с нетен осигурителен доход на всеки от тях 1500 лв., поне 5 г. трудов стаж и да работят на безсрочен трудов договор. Установява се още, че срокът на договора бил 4 месеца, като всеки месец съгласно погасителния план се дължала погасителна вноска, включваща главница и лихва. В чл.3.3 от договора е предвидено, че при неизпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение в предвидения срок, както и при прекратяването му, се дължи неустойка в размер на 330,52 лв., която се начислява на месец и се дължи със следващата погасителна вноска по кредита. Тя се дължи само за периоди, в които кредитът е бил без обезпечение. Предвидено е още, че когато неустойката се начислява на ден, в случай че срокът ѝ е по-малък от срока между две погасителни вноски, т.е. от 1 месец, съгласно представения от ответника погасителен план, размерът ѝ е 1/30 от месечната неустойка.

Краткият срок за изпълнение на задължението от 1 ден, високите изисквания, на които следва да отговаря обезпечението, както и предварителното разсрочване на задължението за неустойка – на месец, заедно с погасителната вноска, сочат, че същата не е уговорена да обезпечи изпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение, тъй като изначално е предпоставена невъзможността за неговото изпълнение в този срок и при тези условия. Това не се променя от факта, че неустойката спира да се начислява при представяне на обезпечение макар и след срока, тъй като

във всички случаи за длъжника ще възникне задължение за неустойка, а същият ще може да влияе само на размера ѝ. В този случай обаче, вече начислената неустойка не би имала обезщетителна функция, доколкото обезпечение ще бъде представено и то ще обезпечи цялото евентуално неизпълнение, макар и в един по-късен момент. Дължимостта на пълния размер на неустойката също не обезпечава кредитора, тъй като за него кредитният риск ще остане, но ще възникне допълнително вземане.

Възможно е длъжникът да изпълни паричните си задължения по връщане на заетата сума и възнаградителната лихва, макар и без да е предоставил обезпечение по заема, но въпреки това ще дължи неустойка. В този случай без реални вреди за кредитора, същият би се обогатил със сумата за неустойка.

Както се посочи по-горе, за длъжника е предпоставена невъзможността да изпълни задължението си в срок от един ден и при посочените изисквания. Следователно, при непредставяне на обезпечение и последвало изпълнение по договора или при по-късно представяне на обезпечение, за кредитора по договора не биха настъпили никакви вреди. При неизпълнение на договора вредите за кредитора биха се изразили само в дължимите и неплатени суми, а не в обстоятелството, че е лишен да ги търси от имуществената сфера и на поръчителя или на гарантиращата банка. Доколкото възможността длъжникът да гарантира задълженията си е допустима и след сключване на договора съгласно уговореното, липсва пречка длъжникът да осигури солидарно отговорни длъжници и след началото на неизпълнението, например чрез встъпване в дълг. При това положение кога във времето длъжникът ще осигури на кредитора допълнителна възможност за удовлетворяване от още една имуществена сфера – със сключването на договора, по време на договора или след падежа на задълженията, не променя характера и размера на евентуалните вреди, които кредиторът може да претърпи, а именно – сумите за главница и лихва по договора. Единственото, което се променя, е поголемият риск, който кредиторът поема при отпускане на заема. Но дължимостта на парична сума от длъжника за носене на кредитния риск от кредитора не може да се квалифицира като обезщетение за вреди, каквато е присъщата функция на неустойката. Такова задължение има характер на възнаграждение за поетия риск или както сам се изразява процесуалният представител на ответника – цена за преимуществото за незабавно и облекчено отпускане на кредита. Ето защо предвиждането на неустойката при тези условия и за неизпълнение на посоченото задължение няма обезщетителна функция, а възнаградителна.

Не може да се приеме и наличие на санкционна функция, тъй като същинското задължение на длъжника е да върне заетата сума, заедно с възнаградителна лихва. Действително, между страните съществува свобода на

договарянето и за други задължения на длъжника по договора, като няма пречка това да е задължение за представяне на обезпечение, но санкционирането би следвало да е съответно на неизпълнението. Когато кредитният риск е увеличен, съответна санкция би била намаляване срока за връщане на дължимото, за да се съкрати периода, в който се носи този риск. Но предвиждането на неустойка за неизпълнение на задължение, което не води до преки вреди, а до по-голям риск за събиране на задължението, накърнява добрите нрави

Поради изложеното съдът счита, че уговорената неустойка излиза извън присъщите ѝ функции да обезпечава изпълнението, да обезщетява и санкционира при неизпълнение и действително съставлява допълнително възнаграждение за кредитора за предоставянето на необезпечен кредит, поради което е нищожна на основание чл.26, ал.1, предл.3 ЗЗД, тъй като накърнява добрите нрави. Преценката дали да отпусне кредита без обезпечение следва да е на кредитора, а възможността да се предостави такова по време на договора следва да се отразява в размера на възнаградителната лихва, тъй като кредиторът може да поиска по-високо възнаграждение, когато рискува повече и обратно.

Съдът не е съгласен с доводите на ответника, че неустойката е ясно и точно уговорена, доколкото не става ясно дали неустойката от 330, 52 лв. се дължи общо за целия срок на договора или за всеки месец поотделно. В договора е посочено, че тя се начислява на месец, използва се и словосъчетанието – „месечна неустойка“. Ако се приеме, че сумата от 330, 52 лв. се начислява всеки месец, тогава размерът ѝ от общо 1322,08 лв., значително надвишаващ общо дължимата сума по договора, би бил самостоятелно основание за нейната нищожност, каквито доводи по повод размера ѝ се застъпват от ищеца. Самата неяснота относно размера също нарушава правата на потребителя и допълнително обуславя извод за нищожността на неустойката. С оглед извода, че уговорената неустойка е нищожна поради накърняване на добрите нрави, безпредметно се явява обсъждането на останалите доводи за нищожност на клаузата и на договора като цяло.

От всичко изложено следва, че е осъществен фактическият състав за основателност на иска. Процесната сума е била платена от ищцата на ответника по уговорената клауза за неустойка в договора за потребителски кредит, но тази уговорка е нищожна, поради което сумата се явява платена при начална липса на основание. Ответникът не твърди и не доказва процесната сума да е получена на друго основание, поради което дължи нейното връщане. Следва да се уважи искът и ответникът да бъде осъден да плати на ищцата сумата от 211,68 лв., ведно със законната лихва от подаване

на исковата молба – 12.05.2022г., до окончателното плащане – като законна последица от уважаване на иска.

С оглед изхода от спора, разноските по делото на основание чл.78 ГПК остават в тежест на ответника, който ще бъде осъден на плати на ищцата 50 лв. за внесената от нея държавна такса, както и - на Адвокатско дружество „*****“ по реда на чл.38 ЗА сумата от 300 лв. за адвокатско възнаграждение. В списъка с разноси се претендира минималният хонорар, но се сочи сумата от 400 лв. Съдът счита, че с оглед действащата редакция на Наредбата за минималните размери на адвокатските възнаграждения към датата на договора за правна защита и съдействие, сключен на 7.03.2022г., а именно – редакцията съгласно бр. 68 от 2020г., при интерес до 1000 лв., минималният хонорар е в размер на 300 лв. Релевантен е моментът на възникване на задължението. Сумата от 300 лв. следва да се присъди в полза на Адвокатско дружество „*****“, с което е сключен договорът за защита и съдействие.

Така мотивиран, съдът:

РЕШИ:

ОСЪЖДА „АЙ ТИ ЕФ ГРУП“АД, ЕИК:202255877, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Сребърна“ № 16, ет. 8 да плати на А. Д. Д., ЕГН:***, с адрес: *****, по иск с правно основание чл.55, ал.1, предл. 1 от ЗЗД, сумата в размер на 211,68 лв., платена от А. Д. като неустойка по Договор за потребителски кредит № ***** от 05.05.2017 г. и получена от „АЙ ТИ ЕФ ГРУП“АД без основание, ведно със законната лихва от подаване на исковата молба – 12.05.2022г., до окончателното плащане.**

ОСЪЖДА „АЙ ТИ ЕФ ГРУП“АД, ЕИК:202255877, да плати на А. Д. Д., ЕГН:***, на основание чл.78, ал.1 ГПК, сумата в размер на 50 лв. за държавна такса.**

ОСЪЖДА „АЙ ТИ ЕФ ГРУП“АД, ЕИК:202255877, да плати на Адвокатско дружество „***“, с Булстат №*****, с адрес: *****, на основание чл. 38, ал.2 от ЗА, сумата в размер на 300 лв. за адвокатско възнаграждение.**

Решението подлежи на обжалване пред ОС Пловдив в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Пловдив: _____

